

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum de honestate vitae

Bernardus <Silvestris>

[Basel], um 1472-74

Incipiunt octo puncta: mediante quibus pervenitur ad perfectionem vite
spiritualis

[urn:nbn:de:bsz:31-311617](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-311617)

et in eternum non peribis.

ExPLICIT Speculū bernhardi abbas
tis de honestate vite. **I**nci
piūt octo pūcta: mediāte quibz p
uenit ad perfectōez vite spiritua
lis eiusdem.

Ec octo si bene excolueris oīm
virtutū pfectōez et cōsummatō
nez per gratiā dei cōsequeris. **P**ri
mū: vt pure et integre peccata tua se
piū cōfitearis cū magno dolore et p
posito nō plū faciēdi. **S**ecundū vt
nō frāgaris aduersitate vel tēptatōe
Sz sta in iustitia et timore et ppara ani
mā tuā ad tēptatōnez. **N**ō em̄ est locū
vel religio qui vel que permittit hoīez
sine pugna militare et viuere. **N**am to
ta vita homīs militia est super terram
Dñs etiā q̄ pie viuere volūt in xp̄o p
secutōez patiēt. pmittit em̄ teste bea
to grego. **D**ñs electos suos lacerari

Detractionibus vt in humilitate seruietur. ¶ Tertium: vt non misceas te hominibus nec interioribus nec exterioribus inquam tu potes bono modo. Sed tene solitariū sponso tuo xpo et fuge rumores seculi et vana ac secularia colloquia quae mentem distrahūt et in quietem red dunt et in pace esse non permittūt.

¶ Quartum omni tempore debere puritati cordis studere vt videlicet continue velis clausis sensibus carnalibus in teipsumauer tatis et cordis ostia a formis sensibilibus et ymaginibus terrenorum quantum possibile est habeas diligent serata. Puritas namque cordis inter omnia exercitia spiritualia est quodammodo tanquam quedam finalis intentio ac laborum omnium retributio quae in hac vita miles christi emeritus recipere consuevit sibi vendicat principatum. Affectum tuum cum omni diligentia ab hiis omnibus que libertatem ipsius impedire possent et ab omni re possibilitatem habente alligandi et tenendi ipsum affectum ad inherendum. Iuxta illud le

gis moſayce. maneat vnusquifqꝫ apꝫ
ſemetipſū. nullꝫ egrediatꝫ oſtium domꝫ
ſue die ſabbati & ſabbatizabit populꝫ
In ſemetipſo nāqꝫ eſſe ē diſperſiones
cordis ſui & affectōnes ad vnū veruz
& ſimpliciffimuz bonozꝫ recolligere &
collektas habere. **S**abbatizare vꝫ eſt
eoꝫ ab affectōne carnali ipſā inficiēte
& a curis mūdānis ipſū diſtrahēte ab
ſolutā eſſe & in pace cordis ſui tanqꝫ ī
portu filētij in amore & fruitōne cōdi
toris ſuauiꝫ quieſcere. **S**upꝫ oīa autē
alia tibi ſēper ſit pꝫncipalis conatꝫ vt
animū tuū ſemper ſurſū in cōtēplatōe
diuinoꝫ eleuatum habeas vt diuinis
rebꝫ ac deo mens iugitꝫ tranſſeratur
Quicqꝫ aut ab hñs diuerſū eſt quāuis
magis videatꝫ ſicut corpꝫ caltigatio
ieiunium vel vigilie & ſimilia virtutis
exercitia quaſi ſedaria & inferiora iudi
canda ſunt tantum expedientia quan
tum ad cordis proficiunt puritatem
Inde eſt qꝫ pauciſſimi iam ad ver
tā pꝫfectōez pueniūt qꝫ in medijs nō

mūltum p̄ficuis temp̄o ⁊ vires exp̄e
dūt debita remedia negligunt ⁊ post
ponūt. tu aut̄ si tramite recto ad finē
intētū puenire desideras: debes s̄uos
pere ad perpetuā cordis puritatez ⁊
mētis trāq̄llitatē anhelare atq; cor sur
sū iugit̄ ad d̄m habere. v̄ez t̄n est q̄
null⁹ mortaliū potest huic cōtēplatōi
iugiter inherere. s̄ ideo dictū est vt sci
as vbi mētis intētōem debeas habere
fixā ⁊ ad quā destinatōnem sēper ani
me tue reuoces ituitū quā poterit ob
tinere mēs gaudet ⁊ a q̄ distraētaz se
doleat atq; suspiret quotiēscunq; ab il
lo intuitu se dephenderit se patā. que
rulosa voce mihi obuiare volueris di
cens. te diu in eodē statu manere non
posse nosse debes q̄ diuina v̄t⁹ pl⁹ po
test facere q̄z homo possit cogitare.
⁊ q̄ frequentia aēt⁹ similē sibi habitū
generare consuevit. Vnde sepi⁹ cōtin
git: q̄ illud ad quod fortassis homo
se in principio astringit cum quadam
violentia ⁊ difficultate postea facilit̄.

opabitur et tandem cum magna delectatione dum a ceptis non desistat. Audi fili mi disciplinam patris tui. Attende diligenter illa verba mea et ea in corde tuo quasi in libro scribe. Noli emulari multitudinem eorum qui iam retro quersi sunt per desideria cordis sui. In quibus deuotio tepuit caritas refriguit et deficit humilitas: obediencia etiam prostrata est qui placere hominibus cupiunt honores querunt veteri seruiunt qui supra modum diligunt munera secuntur retributiones que in hoc mundo ipsi quod querunt pro mercede operis sui recipiunt et in futuro vacui remanebunt. Sed illos egregios flores sanctissimos patres que incomparabili flagrabant studio sanctitatis attende et eorum festines propositum filii studio et conuersatione suscipe quemadmodum tibi iam propositum est. Vnde igitur comedas siue bibas siue aliquid aliud fatias semper hec vox patris resonans in auribus tuis admonetis et dicentis. Fili mi ad cor tuum redas ab omnibus

quantuz possibile est teipsuz abstrahē
do mētis oculū sēp in puritate et tran
qllitate custodias. **I**n intellectū a for
mis rez ifimaz reseruādo volūtatis
affectū a curis frenoꝝ penit? absol
uas sūmo bono amore feruido sēp in
herēdo. mēoriā q̄ iugit sursū deuatāz
habeas p̄ otēplatoꝝ diuinoꝝ ad sup
na tēdendo: itavt tota aīa tua cū omī
bz potētis suis et viribz in deū colle
cta vn? fiat spūs cū eo in quo summa
p̄fectō vie agnoscit? q̄sistere. **H**ec
igit? buis p̄ vite tue formula et sit tra
dita in q̄ summaz summa toti? perfe
ctōis q̄sistit. in q̄ si diligent? studueris
et fidelit? affcūz mācipare volueris be
at? eris: et quodāmō etnā felicitatē in
h̄ fragili corpore inchoab. **H**ec ē fili sā
lutis via: quā tu? arsem? ab āgelo edo
ct? euauit et euari suis discipulis māda
uit. **F**uge tace q̄esce h̄ inq̄ens sunt p̄n
cipia salutis h̄ etnā sapiā ad discipulū
Mte statiz h̄ infert? fōs et origo oīm
bonoꝝ hōi spūali ē in cella sua iugit?

omozari. ¶ Quintum. vt non contri-
steris vel leteris aut solliciteris p ami-
cis et cognatis tuis h omitte eos deo
et spuale sōhidiū sez orouz tuaz suffra-
gia eis ipēde. te aut mōdo crucifixū re-
puta et mūdū tibi ad interiora te ex-
tēde tāqz oibz amicis orbat. ¶ Sex-
tuz vt sis feruēs in oronibz et medita-
tōibz sāctis et ab illa volūtate q̄ ad re-
ligionē venisti et a p̄mo nouiciat. Fer-
uore nō tepescas. hō em̄ remissus si inci-
piat aliqd̄ i p̄ncipio aliq̄ntulū strenue
agit: deinde diminuēdo p̄cedit. quia
multoz ē incipe: paucoz finire. So-
la tñ perscuerātia coronabit sola acci-
pit brauiū. Nulla sine labore vt̄ et ad
magna p̄nia nō peruenit nisi per ma-
gnos labores. Regnū em̄ celoꝝ non
desides nō remissi nō delicati h̄ violēti
rapiūt qui non alijs sed suis volūtati-
bus p̄claram inferunt violentiā. Naz
qui in moribz suis molles sūt et fluidi
more aque p̄cipitis ad yma descēdūt
Qui vō ostātes firmi et feruidi i arceꝝ

Virtilis cotidie excreſcunt. ſtultis ni
hil diu placet. **N**ā tales qđ nō habēt
cupiūt: et qđ habēt faſtiūt. ergo cō
ſtās eſto et nō mouearis exēplis tepi
doꝝ ad imitādū eos. **E**t qđ rigor ordi
nis nō tenet ab alijs: de hō te nō intro
mittas. ſ; uideas qđ ſine offēdiculo am
bules corā frīb; tuis emēdādo eos
pl; exēplis q; verb; vt oīa q; ordīs ſūt
ſana et integra ſint in pſona tua. **E**t iō
non ſis alijs rigorofus non repūdas
aceriter vel dure ierepādo alios. qua
ſraſna correctō nō hab; locū vbi nō
ſperat emēdatio. et fruſtra venit ſon;
ad aures niſi de; in corde loquat;. q;
ſol; de; cōuertit corda filioꝝ hoīm.
Fraterna autem correctio debet fie
ri cum magno moderamine cum gemi
tu et beniuolentia ſuo loco ſuo tempo
re ſemper oratōe pcedēte. **I**deirco ſi
aliq; n; opleuerit oīa q; ſūt ordīs dūmō
tu bon; emulatoꝝ fueris et diſcret; n;
iudicab; alioꝝ ſcā. **N**ec moueat te ſi
videris aliquos mīm; diſcretos. alios

ignaros : alios indoctos : alios remif
los in horis aut gbulcuq; vicis obno
rios claude oculos inqntuz potes ad
alioz facta pscrutāda **C**ave ne quos
imitari n̄ vis dānare videaris qz in iu
dicādo alios magnū ē periculū & tles
suspiōes sepe sūt false. siue sint v̄e siue
false: diminuūt tñ affectū & caritatez
quā hō habz ad pximū. h̄ multū dēs
cauere ne caritas alic? erga te v̄l quē
cūq; aliū corrūpat̄ vel etiā diminuat̄
qz n̄ ē mai? spoliū v̄l dānū qz ī ablatōe
v̄l dīnutōe caritatis . oīa nāq; q̄zuis
utilia: q̄zuis necāria videāt̄ spernēda
tñ sūt vt ire turbatō deuitet̄ & omnia
q̄ aduersa sūt vel putant̄ sustinēda sūt
vt pacis dilectōisq; trāq̄litas seruet̄
quia nihil perniciosius ira: nec carita
te quicquam vtilius est credendum .
nec tranquillitati animi preciosius pp
ter que non solum commoda carnali
um & transitoriorum sed & spiritaliū
spernēda vidēt̄ si alias aegri vel pfici
nō possūt. ¶ **S**eptimū vt sis tacens

et non multiloquus. vbi cumq; fueris lo
quendo vel respondendo leuiter et morose re
missa voce placido vultu disciplinatis
moribus pauca et rationalia verba loquaris
His ad limam veniant verba quae semel ad
linguam plerumq; diligas audire quae audiri vt
interrogatio magis aperiat os tuum quae ad
non interrogata respondere. **N**on immeritis
tuae prudentie neque confidas in propriis sensu
ibus et non sis sapiens in oculis tuis. alti
ora te ne queris et fortiora te ne scrut
atus fueris. sed discretum modestum et or
dinatum te in omnibus exhibeas quia deo nun
quam placuit aliquid immoderatum instabile
confusum inordinatum. super humile
autem et quietum requiescit spiritus domini
Detalius et vltimus. vt nunquam sis
otiosus. **N**am in desiderijs est omnis oti
osus. ama igitur scientiam scripturarum et
earum vitia non amabis nec vacet mens
tua varijs perturbacionibus quae si pectori
tuo insederit dominabitur tui et te ducet ad
delictum maximum. **S**ed igitur aut legas
aut ores aut aliquid de sacris mediteris

Multa enim mala docuit otiositas: est enim mors anime et vivi hominis sepultura et letitia omnium malorum. In singulis horis et diebus sua tribue exercitia. spiritualibus spiritualia. corporalibus corporalia operando. In omnibus caueas tibi a peccato et primo a scandalo. Statim cum sentis te stimulari a vana gloria vel quocumque temptatione. principis obsta. et sis agilis ad quocumque agenda que ex altissimi ammonitione vel diuina instigatione intelligis esse facienda. Discas tibi ipsi preesse. et teipsum regere non alios. propria vitam ordina. mores tuos componere teipsum iudica. teipsum apud teipsum accusa et odiosa nec impunitum dimitte excessum. Tibi ipse esto durus. nunquam alius. Mane preterite noctis fac a teipso exactio. et future diei tibi indico cautio. Vespere preterite diei rationem erige. et superuenientis noctis fac indictionem. Considera quantum proficias: quantum adhuc restet itineris. grandis enim tibi restat via antequam videatur deus deorum in syon.

Sed cum in hys octo iam premillis:
te exercueris de virtute in virtutez pfi
tiendo esto cautus contra insidias dyabo
li ne te abducat ab eis Amen.